

Nr 791

Av herr **Larsson** i Hedenäset m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 21, angående ytterligare avsättning av viss del av statens vinst från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag till Norrlandsfonden och Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 21 framlägges förslag om fortsatt avsättning av viss del av statens vinst från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag till Norrlandsfonden och Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete. Förslaget innebär att den år 1961 beslutade avsättningen av medel till dessa fonder fortsätter under ytterligare en 5-årsperiod. I princip biträder vi att så sker men finner att en annan fördelning mellan de två fonderna vore motiverad.

Norrlandsfonden

Norrlandsfonden har till ändamål att främja näringslivets framtida utveckling i Norrland, främst Norrbottens län. Fonden skall i första hand stödja sådant forsknings- och utvecklingsarbete, som syftar till att vidareförädla norrländska råvarutillgångar. Fonden skall även medverka till att främja den norrländska företagsamhetens utveckling och differentiering genom att stimulera uppkomsten och utbyggnaden av manufaktureringindustrier, grundade på norrländska råvaror. Härjämte skall fonden ta initiativ till samt lämna stöd åt utredningar och investeringar, som kan ha betydelse för det norrländska näringslivet.

Det är som synes synnerligen angelägna ändamål som Norrlandsfonden har att främja. Detta kan även belysas av den hittillsvarande verksamheten. För fonden har t. o. m. augusti 1965 anvisats ett sammanlagt belopp av 84,6 milj. kr. Till samma tid hade för bidrag och lån i fondens syfte disponerats 75,2 milj. kr. Den disponibla behållningen uppgick således till 9,4 milj. kr. Samtidigt förelåg emellertid 53 inte färdigbehandlade ansökningar om bidrag och lån å sammanlagt 25,3 milj. kr. Härtill får läggas det förhållandet att medelsanvisningen omfattar tiden till den 1/7 1966 och att jämväl under tiden till dess väldokumenterade framställningar om lån och bidrag får förutsättas inkomma.

Styrelsen för Norrlandsfonden har i skrivelse av den 14 oktober 1964 hemställt bl. a. att medel för fondens fortsatta verksamhet anslås för ytterligare tio år och att det årliga medelstillskottet till fonden ökas till lägst

25 milj. kr. Till framställningen var fogad en utredning med redovisning över fondens användning och en bedömning av de framtida medelsbehoven. Härav framgår att anspråken på fondens stöd till forskning torde kunna uppskattas till minst ca 10 milj. kr. per år. Vidare bedömes "det realistiskt att räkna med att fondens stöd till industriell utbyggnad samt utvecklingsarbete och utredningar m. m. torde behöva uppgå till minst 15 milj. kr. per år, om samtliga utvecklingsbara projekt skall kunna tillvaratagas i önskvärd utsträckning".

De forsknings- och utvecklingsuppgifter varom här är fråga framstår som särskilt angelägna. I och för sig vore det därför välmotiverat med ett beslut helt i enlighet med Norrlandsfondens styrelses framställning. Om emellertid detta — av statsfinansiella skäl — bedömes vara ogörligt, synes ändå en anslagsförstärkning böra ske. Vi föreslår därför att — i första hand under 5-årsperioden 1966—1970 — till Norrlandsfonden avsättes ett årligt belopp om 20 milj. kr.

Malmfonden

Malmfonden har till ändamål att främja sådant forsknings- och utvecklingsarbete, främst inom naturvetenskap och teknik, som har omedelbar industriell anknytning eller som med hänsyn till sin omfattning eller långsiktiga karaktär normalt inte kan anses tillhöra vederbörande statliga forskningsråds verksamhet.

Främjande av forskning är i och för sig en betydelsefull uppgift för statsmakterna. Då det emellertid här är fråga om stöd till forsknings- och utvecklingsuppgifter utan någon bestämd geografisk anknytning måste det ifrågasättas varför ett företag, med verksamheten koncentrerad till en landsdel, skall åläggas ett särskilt ansvar härvidlag. Det vill synas som om det här är fråga om uppgifter till vilkas stöd anslag bör beviljas över den ordinarie statsbudgeten.

Det kan konstateras att belastningen å Malmfonden ej varit lika stor som i fråga om Norrlandsfonden. Som jämförelse kan anföras att Malmfonden den 1 september 1965 hade en disponibel behållning av drygt 20 milj. kr. Antalet ansökningar, till vilka ställning ej tagits, var vid samma tidpunkt 12, och dessa ansökningar avsåg ett sammanlagt belopp av 8,0 milj. kr.

En viss oklarhet synes föreligga i fråga om gränsdragningen mellan olika forskningssektioner. Malmfondens styrelse har berört frågan huruvida icke splittringen av forskningsstödet på flera olika organ har vissa nackdelar. Till följd av omständigheter, som hänger samman med den nämnda splittringen, försvåras, framhålls det, en ur samhällssynpunkt väl avvägd fördelning på olika forskningsuppgifter av de tillgångar, som står forsk-

ningen till buds. Fonden anser att kritiken äger visst berättigande och har ingenting emot att organisationsfrågan utreds förutsättningslöst.

Starka skäl synes oss i och för sig tala för att hela avsättningen av vinstmedel från LKAB tillföres Norrlandsfonden. I och med 1961 års beslut är dock Malmfonden ett faktum, och för dess verksamhet erforderlig administrationsapparat är tillgänglig. Det kan då verka alltför abruptt att, utan föregående utredning, helt upphöra med avsättning av medel till denna fond. Med hänvisning till det ovan anförda finner vi dock, därest det totala beloppet för avsättning av vinstmedel från LKAB ej kan uppräknas, det vara skäligt att medelsanvisningen till Malmfonden begränsas till 5 milj. kr. per år. Detta möjliggör den ökade avsättning till Norrlandsfonden vi tidigare förordat och som är av högsta prioritet.

Sammanfattning

Främjande av forsknings- och utvecklingsarbete till stöd för Norrland och dess näringsliv är en angelägenhet av vital betydelse. Statens vinst från LKAB erhålles genom exploterande av rikedomarna i de lappländska malmfälten. I takt med en ökande gruvbrytning undergår dessa naturtillgångar en successiv minskning. Det måste då vara naturligt att vid avsättning av vinstmedel från denna gruvbrytning dessa vinstmedel i första hand och med tillräckliga belopp tillföres Norrlandsfonden. Därmed främjas näringslivets utveckling i Norrland som en kompensation för de värden som bortföres i accelererande takt.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 21, måtte besluta att det under en femårsperiod, med början år 1966, av den staten tillfallande vinsten från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag årligen avsättes högst 20 milj. kr. till Norrlandsfonden och högst 5 milj. kr. till Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete.

Stockholm den 3 februari 1966

Harald Larsson
i Hedenäset

Bertil Öhvall

Per Petersson